

Одеська обласна організація

**Інформаційний
бюлетень**

№ 21

Травень 2022 р.

**Відновлено можливість достроково
вийти на пенсію**

Нові підстави дострокового призначення пенсій

Верховна Рада ухвалила Закон України від 15 лютого 2022 року «2040-ІХ «Про внесення змін до деяких законів України щодо вдосконалення пенсійного законодавства».

Внесеними змінами передбачено, зокрема, відновлення норми про призначення достроково пенсії за віком за півтора роки до досягнення пенсійного віку особам, трудовий договір з якими розірвано у зв'язку із змінами в організації виробництва та за інших умов.

Також достроково призначатимуть пенсії батькам дітей, які страждають на рідкісні захворювання і яким не встановлено інвалідність.

Як відомо, норма щодо дострокового призначення пенсії за віком (за 1,5 року до досягнення пенсійного віку) існувала до 1 січня 2015 року, але була скасована Законом України «Про внесення змін та визнання такими, що втратили чинність, деяких законодавчих актів України» від 28 грудня 2014 року № 76-VIII.

Протягом всього минулого періоду постійно обговорювалось питання поновлення раніше діючої норми, неодноразово це питання порушувалось профспілками.

У зв'язку з прийняттям Закону № 2040-ІХ у новій редакції викладено положення деяких законів України:

Закон України «Про основні засади соціального захисту ветеранів праці та інших громадян похилого віку» доповнено статтею 21;

Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» статтю 115 доповнено пунктами 6 і 7;

Закон України «Про зайнятість населення» від 05.07.2012 № 5067-VI (із наступними змінами) доповнено статтею 49.

Зміст поновлених законодавчих положень полягає у наступному.

Особи, трудовий договір з якими розірвано з ініціативи власника або уповноваженого ним органу у зв'язку із змінами в організації виробництва та праці, в тому числі з ліквідацією, реорганізацією, банкрутством, перепрофілюванням підприємства, установи, організації, скороченням чисельності або штату працівників, за умови реєстрації осіб у державній службі зайнятості та відсутності підходящої для них роботи, а також у зв'язку з виявленням невідповідності працівника займаній посаді за станом здоров'я у порядку, визначеному Кабінетом Міністрів України, яким на день звільнення залишилося не більше ніж півтора року до досягнення пенсійного

віку, гарантується право на достроковий вихід на пенсію за віком відповідно до цього Закону, якщо вони мають страховий стаж, необхідний для призначення пенсії за віком у мінімальному розмірі.

Виплата достроково призначеної пенсії та оплата послуг за її доставку у період до досягнення особою пенсійного віку здійснюється Пенсійним фондом України за рахунок коштів, що сплачуються Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття.

Важливою умовою для виходу на пенсію на 1,5 роки раніше є наявність повного страхового стажу. Пенсійний вік в Україні сьогодні становить 60 років і для чоловіків, і для жінок. Страховий стаж зростає кожного року. У 2022 він становить 29 років, а у 2028 сягне 35 років.

Якщо в особи на час досягнення пенсійного віку немає необхідного страхового стажу, вона зможе вийти на пенсію за віком пізніше. Зокрема, у 2022 році при наявності страхового стажу від 19 до 29 років особа набуде право на призначення пенсії за віком після досягнення 63-річного віку, а при наявності стажу від 15 до 19 років - лише після досягнення 65-річного віку (частини перша-третья статті 26 Закону №1058).

Коли не вистачає страхового стажу завжди виникає питання які можуть бути ще варіанти його вирішення. Наприклад, особа досягла 60 років у січні 2022 року, її страховий стаж на цей момент становить 28 років.

Одним із варіантів, як зазначалося вище, є вийти на пенсію після досягнення 63 років, тобто у січні 2025 року. Інший варіант – допрацювати ще 1 рік, набувши необхідний стаж 29 років, і вийти на пенсію у 2023 році.

Ще один варіант – докупити необхідну кількість страхового стажу – 1 рік (про що йтиметься нижче) і вийти на пенсію після досягнення 60 років.

Підтвердження страхового стажу, необхідного для призначення пенсії за віком, здійснюється шляхом обміну інформацією між Фондом загальнообов'язкового державного соціального страхування України на випадок безробіття та Пенсійним фондом України у визначеному ними порядку за погодженням із центральними органами виконавчої влади, що забезпечують формування державної політики у сферах соціального захисту населення та зайнятості населення.

Урегульовано питання зарахування до страхового стажу для призначення пенсії депортованим особам, які знаходилися на спецпоселенні (період якого визначається з моменту депортації до моменту зняття режиму спецпоселень включно), періоду роботи на спецпоселенні, у потрійному розмірі (за рахунок

Державного бюджету України), (ч. 4 ст. 24 Закону № 1058 «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» від 09.07.2003 р).

Крім цього, постановою Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2022 року № 377 “Деякі питання виплати пенсії в разі втрати годувальника під час дії воєнного стану” встановлено, що під час дії в Україні воєнного стану та протягом одного місяця після його припинення дітям віком від 18 до 23 років, які навчаються за денною формою навчання у закладах професійної (професійно-технічної), фахової передвищої та вищої освіти, пенсія в разі втрати годувальника призначається, а виплата раніше призначеної пенсії продовжується без надання довідки закладу освіти на підставі даних про навчання за денною формою навчання у 2022 році, отриманих Пенсійним фондом України з Єдиної державної електронної бази з питань освіти.

Також у зв'язку з прийняттям Закону збільшили віковий поріг визначення дитини особою з інвалідністю з дитинства з 16 до 18 років.

Достроковий вихід на пенсію за віком: жінки, які народили п'ятьох або більше дітей та виховали їх до шестирічного віку, матері осіб з інвалідністю з дитинства та тяжко хворих дітей, яким не встановлено інвалідність, які виховали їх до досягнення зазначеного віку, - після досягнення віку 50 років та за наявності не менше ніж 15 років страхового стажу. При цьому особами з інвалідністю з дитинства вважаються також діти з інвалідністю віком до 18 років.

За вибором матері або в разі її відсутності, якщо виховання п'ятьох або більше дітей, дитини з інвалідністю чи тяжко хворої дитини, якій не встановлено інвалідність, до шестирічного віку здійснювалося батьком, батьку призначається дострокова пенсія за віком після досягнення віку 55 років та за наявності страхового стажу не менше ніж 20 років”;

Установили, що непрацездатними членами сім'ї також вважаються чоловік (дружина), батько, мати, якщо вони досягли віку 65 років.

Усунуто різницю в розмірах надбавок за однакову тривалість більш пізнього виходу на пенсію, яка наразі в деяких випадках відрізняється в декілька разів залежно від часу виходу на пенсію (до чи після 2004 року).

Мінімальні розміри пенсій з інвалідності збільшаться з 01.10.2022 року, зокрема, для військовослужбовців, держслужбовців та науковців, а також для осіб з інвалідністю внаслідок війни (мінімум для I групи - 5025 грн, II - 4610 грн, III групи - 4396 грн).

Положення Закону визначає дату індексації пенсій - 1 березня щороку застосовані до пенсій військових, науковців, посадових осіб органів місцевого самоврядування, державних службовців. Індexсація всіх пенсій буде здійснюватися на загальних умовах із урахуванням одного показника коефіцієнта збільшення, а саме, що визначається відповідно до частини

другої статті 42 Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

У 2022 році визначений коефіцієнт застосовуватиметься до показника середньої заробітної плати (доходу) в Україні, який застосовувався при обчисленні пенсії, станом на 1 жовтня 2017 р. (3764,40 грн), підвищеного з урахуванням коефіцієнтів попередніх років (1,17 – у 2019 р., 1,11 – у 2020 р., 1,11 – у 2021 р.), тобто 5426,60 грн (3764,40 x 1,17 x 1,11 x 1,11) (постанова Кабінету Міністрів України від 20 лютого 2019 р. № 124).

Конкретний розмір та порядок такого збільшення визначатимуться за рішенням Кабінету Міністрів України (за попередніми розрахунками такий коефіцієнт становитиме 1,14).

З наступного дня за днем опублікування Закону (29.04.2022, газета «Голос України» №95) :

- відновлено право на достроковий вихід на пенсію за півтора роки у зв'язку із реорганізацією підприємств;
- надано право на дострокову пенсію батькам дітей, які хворі на тяжке рідкісне захворювання.

З 1 жовтня цього року будуть збільшені мінімальні розміри пенсій по інвалідності для осіб з числа військовослужбовців.

Підготувала завідувач відділу соціально-економічного захисту працівників
Подгорець В.В.